

26. 1. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Za vyššími důchody na Slovensko?

Slovensko má nový penzijní systém. Přes hrozivý nárůst deficitu veřejných financí je v Čechách podobná reforma prozatím v nedohlednu. Budou se mít slovenští důchodci lépe než ti u nás? Vyplatí se stěhovat na Slovensko za vyššími důchody?

Slovenský parlament v minulém týdnu přehlasoval veto prezidenta a definitivně tak schválil klíčovou část důchodové reformy - zákon o starobním důchodovém spoření, který od roku 2005 zavádí povinné spoření do tzv. důchodových správcovských společností (dále DSS). Stávající pracující se musí nejpozději do června 2006 rozhodnout, jestli polovinu odvodů ve prospěch důchodového systému budou platit do soukromé instituce nebo nadále do státního průběžného systému. Ti, kdo začnou pracovat až po prvním lednu téhož roku, už budou do DSS platit povinně.

Občanům, kteří vstoupí do systému starobního důchodového spoření, se polovina odvodů na důchodové účely, tedy 9 procent jejich hrubých mezd, odčlení na individuální důchodový účet. Prostředky na toto spoření bude sice nadále vybírat Sociální pojišťovna, ale ta je do pěti dnů převede na příslušný účet u DSS. Podle rozhodnutí poslanců budou vložené prostředky okamžitě majetkem občanů a ne součástí veřejných financí, jak předpokládal původní vládní návrh. Na základě naspořené sumy na osobním účtu si budou moci účastníci svobodně volit věk odchodu do důchodu, avšak za podmínky, že starobní důchod z prvního průběžně financovaného pilíře bude minimálně 60 procent aktuální částky životního minima (v současnosti 4 210 Sk).

Tabulka odvodů na důchodové zabezpečení (v % vyměřovacího základu)						
Pilíř	Slovensko 2003		Slovensko 2004 (resp.2005)		Česká republika 2004	
	Zaměstnanec	Firma	Zaměstnanec	Firma	Zaměstnanec	Firma
Veřejný pilíř	6,4	21,6	4,0 (starobní) + 3,0 (invalidní)	5,0 (starobní) + 3,0 (invalidní)	6,5	21,5
Kapitalizační pilíř	---	---	---	9,0 + 4,75 (rezervní fond Sociální pojišťovny)	---	---
Dobrovolný pilíř	Daňová podpora tzv. doplňkového důchodového pojištění		Daňová podpora tzv. doplňkového důchodového pojištění		Podpora penzijního připojištění a soukromého životního pojištění	

Zdroj: Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR, MPSV ČR

Co jsou správcovské společnosti?

Správcovské společnosti budou finanční instituce, které budou povinně vytvářet 3 fondy s různou investiční strategií. Minimálně však 50 % každého fondu musí být investováno na Slovensku. Míra rizika, a tím pádem potenciálního výnosu bude záviset na podílu akcií a vládních dluhopisů v portfoliu jednotlivých fondů. Nejvyšší riziko i potenciální výnos bude představovat růstový fond, jehož majetek bude moci DSS investovat do akcií až do výšky 80 % hodnoty fondu. Pro účast v tomto fondu se budou moci rozhodnout pouze občané, kterým do důchodového věku zbývá víc než 15 let.

Do vyváženého fondu mohou přispívat jen osoby, kterým do důchodu zůstává alespoň 7 let, a hodnota [akcií](#) v něm nesmí tvořit víc než 50 %. Jakmile bude občanovi zbývat do důchodového věku méně než 5 let, bude povinně spořit v rámci konzervativního fondu. Celý majetek tohoto fondu musí být zabezpečený proti měnovému riziku a nesmí být investován do akcií.

Bezpečnost?

Licence na činnost DSS bude vydávat a současně dohled nad celým trhem bude vykonávat Úřad pro finanční trh. Během prvních 18 měsíců musí každá společnost získat alespoň 50 tisíc klientů, v opačném případě regulátor odebere licenci. Jakmile DSS a [depozitář](#) porušením zákona poškodí majetek ve fondu a soud rozhodne o náhradě škody, pak za způsobenou škodu ručí v plném rozsahu Sociální pojišťovna, která spravuje veřejný průběžně financovaný pilíř. Ručení je však maximálně do 50 procent aktuální výše prostředků v rezervním fondu Sociální pojišťovny, jehož velikost nemusí být dostatečná k uspokojení všech pohledávek.

Problémy s důchody nekončí

V DSS, které si budou navzájem konkurovat, by se každý rok podle odhadů mohlo nashromáždit kolem 15 miliard Sk. Starobní důchodové spoření a daňově zvýhodněné dobrovolné doplňkové důchodové pojištění tak každoročně státní pokladnu připraví o téměř 20 miliard Sk. Schodek, který by měl každoročně vznikat v Sociální pojišťovně, by se v prvních letech měl hradit z příjmů z privatizace. Vláda však neuvažuje s alternativním scénářem financování deficitů veřejného systému, pokud se rozhodne spořit v DSS více než plánovaných 50 procent dnešních pojištěnců. Obavy z velkého zájmu o druhý pilíř se navíc jeví velmi reálně, a to především s ohledem na připravované masivní reklamní kampaně DSS.

Zavedení povinného systému důchodového spoření však ve schválené podobě přináší vícero značných problémů a rizik. Problematickým je návrh, aby příspěvky inkasovala Sociální pojišťovna, která není připravená na enormní administrativní náročnost spojenou s výběrem a přeposíláním příspěvků. Navzdory právní úpravě počítající se stanovením maximální hranice poplatků, které si může DSS za správu prostředků maximálně odečíst, je možné očekávat vysokou nákladnost produktu, a to díky vysokým marketingovým a provizním výdajům spojených se snahou získat co největší množství klientů. Vzhledem k navrhovanému investičnímu omezení ani nelze očekávat dostatečné výnosy z investovaných důchodových úspor jakožto jednu z hlavních výhod kapitalizačního pilíře. Nejasná je také situace kolem způsobu výpočtu penze. Při použití plošných úmrtnostních tabulek, které budou státním dozorem vyžadovány pro výpočty dávek, by se všechny DSS dostaly do vážných finančních problémů podobným těm, jimž budou muset v budoucnu čelit penzijní fondy v Čechách. (Čtete [ZDE](#)).

Bude důchod z druhého pilíře skutečně vyšší? Podle propočtů bude vyplácený důchod z druhého pilíře vyšší pouze tehdy, jestliže reálné výnosy na [kapitálových trzích](#) budou převyšovat růst reálných mezd. V souvislosti s očekávaným vývojem na trhu práce a očekávané záporné reálné úrokové míry na kapitálových trzích je tak riziko nižších penzí ve srovnání s průběžným systémem z druhého pilíře značné. Přestože kroky správným směrem jsou velmi žádoucí, neměla by vytyčená cesta vést přes tenký led, který v některých oblastech schválená novela vytvořila. O tom, zda kapitalizační pilíř přinese Slovensku vyšší důchody než ty, které mohou očekávat občané u nás, rozhodne až čas.

Byli byste ochotni se stěhovat za efektivnějšími sociálními systémy do zahraničí? Jak by podle vás měla vypadat důchodová reforma v České republice? Děkujeme za vaše názory a připomínky.

Zdroj: www.fincentrum.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz